

**Марина Дубініна**

Миколаївський національний аграрний університет

## **ОСНОВИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ**

Стабільність економічної системи слід розуміти як можливість зберігати нею загальну динаміку життєво важливих параметрів, не припускаючи різкої їх зміни та зміни напрямку розвитку всієї системи. Відповідно, кризи є феноменами, що демонструють нестабільність економічної системи та її підсистем, якщо мова іде про конвергентні кризи. При цьому, кризи провокуються різними причинами, але в сукупності вони зводяться до тих інститутів, які своєю негнучкістю не дозволяють вчасно помітити кризу та застосувати демпфіруючий інструментарій. Саме тому, завжди наслідки будь-яких кризових явищ зазвичай долалися за рахунок інституціональних змін: законодавчих, організаційних, фінансових, податкових [1].

Теоретичні та методологічні основи системного вивчення механізмів управління аграрним сектором економіки розглянуті в роботах вітчизняних вчених, зокрема П. Гайдучького, П. М. Кропивка, П. Саблука, М. Присяжнюка та інших. Не дивлячись на значну кількість науково-практичних досліджень у даній сфері, ряд принципових аспектів проблеми залишається поза дослідницьким полем. Вимагає вирішення цілий комплекс важливих теоретичних і практичних питань, пов'язаних із забезпеченням процесу ефективного управління аграрним сектором у період реформування на основі використання сучасних принципів управління бізнес-процесами і комплексу існуючих інформаційних технологій, врахування впливу стратегічного управління на розвиток галузі, корегування напрямів сучасної державної політики щодо її реформування.

Метою дослідження є опрацювання теоретичних підходів і подальше вдосконалення сутності та змісту інституціонального механізму управління розвитком аграрного сектора економіки України.

Механізм державного регулювання аграрного сектору економіки формується на основі концепції і принципів управління і повинен максимально враховувати специфічні особливості соціально-економічного середовища регіону, масштаб впливу на нього варіативності внутрішніх і зовнішніх факторів. При цьому головною метою формування інституціонального механізму регулювання регіонального економічного розвитку є визначення напрямку керуючих процесів в умовах обмеженості ресурсів через розробку програми ефективних дій для системи в цілому і безпосередньо для кожного з рівнів ієрархічної структури, що, в кінцевому підсумку, має сприяти переходу

регіональної економіки до якісно нового рівня розвитку. Таким чином, ефективне формування і функціонування інституціонального механізму регулювання визначається концепцією і принципами управління і обумовлено виконанням наступних необхідних підготовчих заходів:

- визначення повноважень і відповідальності всіх рівнів системи регулювання виходячи з принципу ієрархічності та делегування повноважень;
- оцінка наявної ресурсної бази здійснення процесу регулювання і джерел фінансового забезпечення;
- визначення та аналіз характерних властивостей та особливостей елементів системи регулювання для врахування їх у процесі реалізації цілей механізму управління;
- створення інформаційно-аналітичної підсистеми регулювання регіональних економічних процесів, необхідної для збору та обробки інформаційних потоків, супутніх реалізації цілей управління, і забезпечення “зворотного зв’язку” між суб’єктами та об’єктами управління;
- розробка і структурування інструментарію оцінки ефективності як самої системи управління, так і процесу реалізації цілей державного регулювання на основі індикативних показників відхилень і ступеня їх впливу;
- побудова моделі реалізації управлінських процесів з урахуванням структурних зв’язків і залежностей системи державного регулювання аграрного сектору економіки;
- розробка системи оцінки якості регулювання.

Крім того, реалізація управлінського процесу системи інституціонального управління визначається властивостями механізму регулювання, що відображають складність структурованих зв’язків і відносин як між суб’єктами управління всередині системи, так і між системою в цілому і регульованою нею соціально-економічним середовищем.

Беручи до уваги факт цільової орієнтованості інституціонального механізму регулювання регіональних соціально-економічних процесів в аграрному секторі, сам управлінський процес подається як поетапна реалізація стратегічних заходів регіональної економічної політики, що формують основу переходу до якісно нового рівня розвитку, а також конкретних заходів програмного характеру, що визначають досягнення цілей за певними напрямками застосування управлінських ресурсів. Таким чином, система регулювання регіонального аграрного сектора економіки за своїми цілями реалізується за допомогою комплексу проектів, які, в свою чергу, реалізують ті чи інші сторони і аспекти інституціонального управління. В результаті, кожна складова регулювання є основою окремого проекту, який реалізується за допомогою системного механізму, побудованого під особливості, умови і цілі даного конкретного проекту і має стандартну структуру.

В цілому, проектний підхід до інституціонального механізму регулювання дозволяє підвищити його ефективність і більш точно визначати орієнтири регіональної економічної політики щодо управління аграрним сектором виходячи з наявного потенціалу та з урахуванням мінливих чинників соціально-економічного середовища.

### *Література*

1. Присяжнюк М. Про необхідність і напрями поглиблення аграрної реформи / М. Присяжнюк, П. Саблук, М. Кропивко // Економіка України. – 2011. – № 6. – С.4-16.
2. Гайдуцький П. І. Аграрна реформа в Україні / П. І. Гайдуцький, П. Т. Саблук, Ю. О. Луценко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
3. Корецький М.Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія. - К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 260 с.
4. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / За ред. П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка. - К.: ІАЕ, 2002. – 60 с.

**Володимир Дудар**

Тернопільський національний економічний університет

## **ОЦІНКА І АНАЛІЗ СТАНУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Основою соціальної стабільності і забезпечення суверенітету для кожної держави є продовольча безпека. Проблема забезпечення продовольчої безпеки вельми актуальна і для сучасної України, оскільки її вирішення сприятиме підвищенню якості життя та гарантії високих стандартів життєзабезпечення населення.

В Законі України “Про основи національної безпеки України” зазначено, що забезпечення продовольчої безпеки є одним з основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері [1]. Виходячи з цього актуальним є формування такої моделі продовольчої безпеки, яка сприятиме забезпеченню країни безпечними та якісними продуктами харчування, стабільності вітчизняного виробництва продуктів харчування, обсяги якого достатні для забезпечення продовольчої незалежності держави.

Серед пріоритетних напрямів забезпечення продовольчої безпеки держави, визначених у новій редакції Стратегії національної безпеки України [2], є розвиток агропродовольчого ринку, створення умов для розкриття потенціалу аграрного сектору для забезпечення потреб населення України у доступному, якісному і безпечному продовольстві, утвердження її ролі як важливого